

Romano hangos

15. ročník

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 17 • ČÍSLO 14 • VYŠLO 5. ŘÍJNA 2015

zprávy

PRAHA – Od školního roku 2016/17 vstoupí v platnost novela školského zákona, která předpokládá odlišný přístup k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato informace vyvolala paniku. Novela neznamená rušení praktických škol určených pro děti, které potřebují skutečně výjimečnou pomoc, zatímco ostatní děti se speciálními vzdělávacími potřebami budou vzdělávány v běžných základních školách. Čeští učitelé se budou muset s takovými dětmi naučit pracovat. Tak, jak se to naučili ve Finsku, Dánsku nebo Kanadě. Lobby speciálních pedagogů však stále, a to již nejméně 10 let, varuje, že česká škola není na takový krok připravena. Novela zákona říká jasně, že už je nejvyšší čas, aby připravenou byla.

BRNO – Pracovní příležitosti nabízí Romům nový módní butik Restart, který pomohla vybudovat nízkoprahová sociální služba Drom. Cílem zakladatelů módní značky Gypsy Mama je nabídnout práci znevýhodněným Romům, a tím potírat i předsudky. Koordinátorem projektu je Šárka Bertoková. Mladé maminky, které by jinak skončily na pracovním úřadu, budou zájemcům prodávat oblečení inspirované romským folklorem.

z obsahu

Téma čísla:
Diskriminace
na pracovišti

strana 2–3

Martin Matěj Holub

Výstava romského sochaře
v Muzeu romské kultury

strana 5

Československou Miss Roma 2015 se stala osmnáctiletá Bianka Bertoková

Československou Miss Roma 2015 se před zaplněným publikem v Domě kultury v Hodoníně stala osmnáctiletá Bianka Bertoková z Bratislavy. Porotu si získala svým vystupováním, temperamentním čardášem i promenádou v plavkách. O titul romské Miss se letos ucházelo přes sto dívek, do závěrečné volby v Hodoníně se dostalo 12 finalistek ve věku od 16 do 20 let. Mezi nimi bylo sedm Čechů a pět Slovenců, řekl ČTK předseda poroty Jiří Janda.

Bianka Bertoková je studentkou bratislavské taneční konzervatoře. Na druhém místě skončila osmnáctiletá Sára Čisarová z Červeného Kostelce a na třetí příčce se umístila devatenáctiletá Dominika Sidónie Rácová ze slovenského Popradu.

Cenu Miss sympatie si odnesla sedmnáctiletá Martina Gažíová z Havířova a cenu Sdružení Romů a národnostních menšin Hodonín získala teprve šestnáctiletá Jessica Horváthová z Brna.

Boj o korunku romské Miss sledovalo v hodonínském kulturním domě několik stovek diváků. Nescházely tradiční disciplíny jako promenáda v plavkách, společenských šatech nebo čardáš. Cílem soutěže podle pořadatelů není dostat dívky na mola nebo z nich udělat modelky. „Cílem je zviditelnit romskou kulturu a ukázat ji celému světu,“ řekl Janda.

Slavnostnímu večeru, kterým provedl herec a moderátor Jan Čenský a vystoupilo na něm několik

romských hudebních a tanečních souborů a umělců, předcházelo týdenní soustředění finalistek na Radějově na Hodonínsku. Zdokonalovaly se tam nejen v komunikačních schopnostech, ale také v tanci a choreografii.

Miss Roma se letos uskutečnila popatnácté. Původně byla pouze lokální soutěž na Hodonínsku. Později se však rozšířila na Čechy a Moravu, od roku 2011 je soutěž pro Českou republiku a Slovensko.

text a foto: ČTK

Evropská komise bude chtít konkrétní statistiky k integraci znevýhodněných dětí do českých škol

Evropská komise bude sledovat další kroky české strany směřující k lepší integraci dětí ze sociálně znevýhodněných rodin do českého školského systému. Po jednání s českou ministryní školství Kateřinou Valachovou to v Bruselu prohlásila eurokomisařka pro spravedlnost a rovné příležitosti Věra Jourová.

Do konce listopadu tak například evropská exekutiva bude chtít vidět konkrétní statistická čísla pro nový školní rok. Komisi bude také zajímat dění kolem nyní připravované nové prováděcí vyhlášky k novele

školského zákona. Evropská komise, pro kterou je integrace znevýhodněných, především romských dětí, jednou z priorit, vývoj v České republice v této oblasti sleduje intenzivně už delší dobu.

V květnu se Jourová dohodla s tehdejšími ministrem Marcelem Chládkem na sérii kroků, které by měly situaci v této oblasti zlepšit. Nyní prý s jeho nástupkyní Valachovou chtěla tento seznam „osvěžit“. „Já schůzku, ale i kroky, které jsou v ČR činěny, hodnotím jako kroky velmi dobrým směrem. My-

slím si, že paní ministryně prokazuje, že to s lepšími šancemi pro znevýhodněné děti myslí velmi vážně,“ řekla novinářům Jourová. Podle Valachové se česká strana snaží ukázat, že slíbené kroky nezůstanou jen na papíře. S Jourovou se navíc dohodly na pravidelných konzultacích, především na pracovních úrovních. „Osobně se domnívám, že by ministerstvo školství mělo být v komunikaci s Evropskou komisí aktivnější,“ poznamenala.

ČTK

foto: archiv Věry Jourové

zprávy

HODONÍN – Využit soužití Romů s ostatními obyvateli se snaží místní radnice. Rozhodla, že místo městské příspěvkové organizace Teza se budou o úklid u popelnice starat členové místní romské komunity. Starostka Milana Grauová (ANO) aktivitu podobného druhu vítá. Tento dobrý příklad je výsledkem spolupráce Sdružení Romů a národnostních menšin v čele s Miroslavem Malíkem.

PŘEROV – Bývalý primátor tohoto města Jiří Lajtoch (ČSSD) dostal podmíněný trest, protože zvýhodnil stavební firmu, která vyhrála zakázku na práce. Spolu s ním bylo podmíněně potrestáno 5 dalších členů vedení radnice, a to exprimátor Josef Kulíšek (ODS) a radní Jaroslav Čermák (ODS), radní Václav Zatloukal ještě zaplatí pokutu ve výši 200.000 Kč, protože získal značný osobní prospěch a nechal si postavit za komunální peníze rodinný dům. Úředníci z odboru rozvoje a investic Pavel Gala a Jiří Raba dostali dva roky podmíněně.

Na celé věci je zajímavé, že náš redaktor Karel Holomek radnici dlouhodobě kritizoval za další přečiny, například dodnes nedořešený bytový dům, který péči těchto lidí byl předán firmě, která zkrachovala a díky tomu se v místě vytvořilo ghetto, které se stalo místem shromaždiště odpadků. Tak pracovali přední politici ČSSD a ODS. Občas i na ně dopadne ruka zákona.

PRAHA – V souvislosti s červenými trenkami, které chvíli vlály nad Pražským hradem, vyjadřuje naše redakce zadostiučinění, že se tak stalo. Už bylo na čase pana prezidenta trochu umravnit! Konstatujeme, že nedošlo k dehonestaci státního symbolu standardy prezidenta, protože ta prostě zmizela, takže nemohla být pohaněna.

Podobnou úhonu snad měla doznat česká vlajka, do které byl vkomponován symbol romský, v modrém klínu dřevěné kolo kočovných Romů. Takovou vlajku chvíli po Praze nosila divenka jménem Ivanka Čonková, zvaná Mariposa, než ji perlustrovali přítomní policisté a odvedli ji na službu. Pro naši policii to byl pokyn k zahájení zásahu pro hanobení vlajky, zatímco před časem vyhrožování šibenicemi a koncentračními tábory neofašistickými skupinami, produkujícími se městem, jim nevadilo.

Mezilidské vztahy

Když přemýšlím nad tématem určeným pro toto číslo Romano hangos, dostávám se do velkých rozpaků. Situace Romů na pracovišti, jednání s kolegy, případná diskriminace? Téma vysoce aktuální, a přitom jak vzdálené normálnímu životu Romů!

Pokusím se jen krátce vyjádřit základní myšlenku. Kdo chce na pracovišti, a to jakémkoliv, ať už v manuální práci, mezi intelektuály, ve školách při studiu, uspět, musí do kolektivu zapadnout.

Protože jsem již ve věku požehnaném a prošel jsem mnoha školami s nejrůznějšími spolužáky a spolužačkami a pracovišti, ve kterých jsem byl v pozici šéfa i podřízeného, mohu o této věci podat docela užitečnou informaci.

Ve škole, kam jsem chodil, bylo vždy nejdůležitější být kamarádem všem a pokud možno se nevyčleňovat. Zdůrazňovat skvělé výsledky svého studia před ostatními, byť by i byly, není zrovna nejlepší cestou v této snaze. Znamé příklady „šprtů“ jsou spíše hanou. Nikoliv proto, že by znalosti byly na překážku, ale proto, že šprt se stává miláčkem učitele a to už může vadit. Pro romské dítě, osamocené ve škole mezi ostatními, usilovat o nastolení kamarádských vztahů je úkol mimořádně náročný. Je však podmínkou úspěchu i ve studiu. Studium v rámci kolektivu je vzájemná diskuse. Ta pak pokračuje v dospělosti. Jestli jsme se ji nenaučili ve škole, v dospělosti ji nezvládneme.

Tohle platí pro všechny. Ve společenství Romů jsou však potíže na běžícím pásu aktuálně. Mohu v krátkosti jen naznačit.

Snaha o začleňování romských dětí do české školy je známa. Pokud se omezený počet romských dětí dostane do takzvané dobré školy, první, co musí dosáhnout, je navázat přátelské vztahy s ostatními a ostatních s nimi. To je počátek úspěchu. Není třeba připomínat, že to je dosti rozdílná situace proti školám, ve kterých jsou dnes jen romské děti.

Nezaměstnanost Romů nám ukazuje další kardinální problém, téměř katastrofický. Kde je ten kolektiv pracovní, ve kterém by mohl zaměstnaný Rom uplatnit dobrý mezilidský vztah k ostatním a ti mu měli oplátit stejnou mincí? Jen málokde, je-li vůbec takový!

A co horšího: Černá zaměstnanost, kterou my Romové úspěšně pěstujeme, má své stinné stránky. Je nám známo, o co přicházíme na stáří bez možnosti slušného důchodu? Legální zaměstnání je řešení! Ale jak ho dosáhnout? Kdo poradí z těch, co volají: Ať Romové pracují!?

Stručně a krátce uzavírám: Ať máme téma jakékoliv, vždy nazýváme široké a zapeklité souvislosti, které nás odkazují do vzdálené budoucnosti. Ta bude moci být úspěšná jen tehdy, když vyvineme značné úsilí. Poddát se potížím stažením se do ústraní a izolace je cestou do pekel. Dost lidí mezi Romy už takovou cestu nastoupilo.

Karel Holomek

www.romea.cz

**Informační portál o všem,
co se děje ve světě Romů**

V bývalé věznici v Drahonicích bude zařízení pro uprchlíky

Ministerstvo vnitra otevře už za týden záchytné zařízení pro uprchlíky v Drahonicích na Lounsku. Areál bývalé věznice bude mít kapacitu 240 lidí, uvedla pro ČTK Hana Malá z tiskového odboru ministerstva vnitra. Proti otevření se postavily okolní obce i Ústecký kraj.

Záchytné zařízení začne podle Malé sloužit uprchlíkům od 5. října. „Cizinci budou do tohoto zařízení přijímáni dle aktuální situace. V zařízení budou ubytováni zejména muži,“ řekla ČTK Malá. Ministerstvo dokončuje úpravy areálu. „V tuto chvíli objekt vybavujeme, probíhají úklidové práce, kontrolou procházejí jak topný systém, tak rozvody vody a další technická zařízení. Také probíhá přijímání zaměstnanců, kteří procházejí proškolením,“ uvedla Malá.

Věznice byla svou kapacitou 228 míst nejmenší věznici pro samotný výkon trestu odnětí svobody. V době před amnestií ke konci roku 2012 v ní bylo 296 vězňů.

Proti záměru zřídit v Drahonicích zařízení pro uprchlíky se postavily jak okolní obce, tak Ústecký kraj. „Ústecký kraj má dost svých problémových lokalit. Máme obavu, že pokud tady budou migranti, může to situaci ještě zhoršit,“ řekl ČTK hejtmán Oldřich Bubeníček (KSČM). Se zařízením nesouhlasí ani Lubenec, pod který Drahonice spadají. Starosta Jiří Chaloupecký už dříve ČTK řekl, že vznik utečeneckého tábora je v rozporu s územním plánem obce a obec je zásadně proti tomu. Místní kvůli zařízení pro migranty sepsali i petici. Z Lubence je to zhruba deset

kilometrů do Tisu u Blatna, do jehož katastru patří areál v Balkově. Ten je na seznamu zvažovaných záchytných zařízení, do provozu by mohl být uveden v roce 2016.

Dohled v okolí posílí i policie. „Jak bylo přislíbeno, tak bude posílen přímý výkon služby v terénu v působnosti obvodního oddělení Podbořany,“ řekla ČTK krajská policejní mluvčí Šárka Poláčková. Kolik policistů krajská správa nasadí ale neupřesnila.

Podle údajů Správy uprchlických zařízení bylo k 23. září v zařízeních pro zajišťování cizinců 860 lidí. Zařízení pro zajištění cizinců fungují už v Bělé-Jezové na Mladoboleslavsku, Zastávce u Brna a ve Vyšních Lhotách na Frýdecko-Místecku.

ČTK
foto: Karel Pešek

Merkelová chce po šéfovi Facebooku, aby řešil nenávistné a xenofobní příspěvky

Na summitu OSN k udržitelnému rozvoji, který o víkendu probíhal v New Yorku, zachytil mikrofon část soukromého rozhovoru mezi německou kancléřkou Angelou Merkelovou a zakladatelem Facebooku Markem Zuckerbergem. Merkelová se Zuckerbergera zeptala, zda jeho společnost hodlá něco udělat s rasistickými a xenofobními příspěvky, kterými je Facebook zaplaven v souvislosti s uprchlickou krizí. Informuje o tom server Echo24.cz.

Americký miliardář na otázku odpověděl, že v tomto směru „zbývá ještě udělat nějakou práci“.

Merkelová se však nenechala odbýt a ptala se dál v angličtině: „A pracujete na tom?“ Zuckerberg odpověděl „Ano“.

Následně byl přenos přerušen. Podle agentury AFP uvedl Facebook, že se v boji proti nenávistným příspěvkům na německé verzi sítě spojí s neziskovou skupinou Voluntary Self-Monitoring of Multimedia Service Providers, která monitoruje internetová média.

Německo odhaduje, že letos přijme až 800 000 migrantů. Agentura ČTK dnes informovala o tom, že plánuje vyčlenit pět miliard eur (asi 136 miliard korun) z neplánovaných

příjmů státního rozpočtu, aby pomohly pokrýt náklady na péči o žadatele o azyl.

Loni podle statistik stáli žadatelé o azyl Německo 2,4 miliardy eur (asi 65 miliard Kč). Podle azylového zákona mají uprchlíci právo na příspěvek na potraviny, ubytování, oblečení a zdravotní péči. Německo jim nedává peníze, ale účelově vázané poukázky nebo přímo věci zajišťuje. Kromě toho mají nárok na kapesné v průměrné měsíční výši 360 eur (přibližně 9 700 korun).

ČTK
foto: glob.sk

Anketní otázka

Máte nějakou osobní zkušenost s diskriminací?

K. P.

Myslím si, že s diskriminací se potkal každý Rom. Já jsem se s ní setkávala hlavně při hledání práce. Jednou jsem žádala v jedné firmě o pozici recepcní, když jsem přišla na pohovor, tak mi sdělili, že Romy nepřijímají. Cítila jsem se bezmocně a asi na minutu jsem začala litovat toho, že jsem se narodila jako Romka. Ale pak jsem si uvědomila, že všichni nejsou stejní jako v té firmě. Tak jsem se přestala litovat a hledala v sobě odvahu jít zase zkoušet štěstí. Mám jedno přání, a to PRYČ S DISKRIMINACÍ. Spousta lidí říká, že Romové žijí pouze ze sociálních dávek, že nechťejí pracovat. Vždy když se připojím do nějaké diskuze, tak se jich ptám, z čeho máme žít? Nedají nám šanci. Tohle se musí změnit!!!

F. D.

I já se setkal s diskriminací! Několikrát jsem se pokoušel jít na diskotéku v centru města Brna, ale jelikož jsem Rom, tak mě nikam nepustili. Říkali mi všude, že to je buď V.I.P. akce, anebo narozeninová party, takže uzavřená společnost. Když jsem tam ale chvíli stál a přemýšlel, kam se mám jít s přáteli pobavit, tak hned za námi šli na tu diskotéku neromové a pustili je úplně v pohodě. V tu chvíli jsem se cítil strašně a méněcenný. Chci s tím něco dělat! My také máme právo žít jako ostatní spoluobčané v téhle zemi! Je zapotřebí s tím začít bojovat, protože jestli to stále budeme nechávat tak, jak to je, budou si s námi dělat to, co chtějí, a to si myslím, že by se nikomu z nás asi nelíbilo! Takže říkám STOP DISKRIMINACI!

A.G.

Občas se mi stane, že mi frkně vlak a pak jdu nakoupit do místního obchodáku u nádraží, abych se potom už v Břeclavi nezdřžovala. Hodinka je docela dost času, tak jsem nespěchala a koukala do regálů, co bych mohla koupit těm svým zlatičkám ve slevě, bylo před Vánoci a furt za mnou slídlil jeden z ochranky v civilu. Zpočátku jsem si ho nevšímala, protože jsem si říkala, že je to práce jako každá jiná. Ale když se za mnou táhl asi čtvrt hodiny, nevydržela jsem to a klidně jsem se ho zeptala, jestli mu to není trapné, furt se za mnou honit? Jestli má ještě nějaký důvod, krom toho, že jsem Romka, sledovat, jestli něco nekradu, když je v obchodě desítky jiných lidí, kteří možná opravdu kradou a mě to opravdu uráží. Chlápkem to asi fakt hnulo, protože se ztratil v davu bez jediného slůvka.

K.L.

Nejsem sice Romka, ale pracuji s Romy již několik let. Nemohu se sice podělit o příběh, ve kterém bych byla obětí diskriminace, ale již několikrát jsem jí byla svědkem. Chtěla bych se s vámi podělit o několik mých zážitků. Již na základní škole jsem měla několik romských spolužáků. Nikdy jsem nechápala, proč bych se s nimi neměla bavit, i když byly „pomalejší“ než ostatní kamarádi. Pamatuji si, že moje třídní učitelka zavolala do školy mé rodiče proto, že se bavím „s téma cigánama“ a oni mě budou tahat do problémů a neměla bych se s nimi bavit. Potom jsem šla z páté třídy na gymnázium a tam jsem žádné romské spolužáky neměla. Vlastně v celé škole žádný Rom nebyl. Na naší ulici ale bydlela romská rodina a tam jsem si našla další kamarádku. To se však nelíbilo obyvatelům naší ulice, kterým vadilo, že se slušná Karolínka baví s „cigánama“ a vůbec je nezajímalo, že ta „cigánka“ dovedla domů moji babičku, která omdlela v obchodě a od té doby ji chodila nakupovat, aby se babičce opět někde neudělalo špatně. Byla to prostě „cigánka“. I když se naše cesty rozešly, i dnes, když se spolu potkáme, vzpomínáme na to, jaká byla moje babička a jak jsme bydlely na jedné ulici. Když jsem nastoupila do současného zaměstnání, tak mě moje romská kolegyně vzala do Mikulova na náslech. Měly jsme chvíli času, než nám

pojede vlak, tak jsme si sedly na zahrádku restaurace na limonádu. V tom přijela hlídka Městské policie a začali moji kolegyni prohledávat s tím, že v obchodě někdo něco ukradl a popis osoby byl: Romka ve slunečních brýlích. Kolegyně se bránila tím, že je terénní sociální pracovnice a ukazovala jim i průkaz, oni na to řekli, že pokud bude dělat problémy, tak ji odvezou na služebnu a tam ji budou držet. I když jsem s ní seděla u jednoho stolu, můj batoh vůbec vidět nechtěli. Až tehdy jsem si opravdu uvědomila, jakým situacím musí Romové každodenně čelit. Dodnes, když s ní jdu nakupovat do obchodu, za námi neustále chodí hlídač a kontroluje nás. Ona už to ani nevnímá. Prostě si na kontrolu již zvykla. Vždy jsem cítila bezpráví, které společnost vůči Romům koná, vždy jsem se snažila lidem vyvracet předsudky a nepravdivé informace, které prezentují média. Již mnohokrát jsem i já čelila urážkám a obviňování, že pomáhám „cigánům“ a jsem placená z jejich daní. I já jsem několikrát brečela, protože nemůžu nic udělat nebo nadávala na to, jak se může stát, že moje romské přátele nepustí do klubu, kam chodím. Chci vám říci, že ne všichni gádžové jsou rasisti a moc vám v boji proti diskriminaci fandím a podporuji vás!

L.O.

Diskriminace Romů v ČR byla, je, ale už opravdu být nemusí. Je to hnus, vyvolává to v nás pocit bezmoci, méněcennosti a strachu. Jsem ráda, že se o tom ví, jsem ráda, že skupina ARA DISKRIMINACIJA existuje. Musíme to šířit dál, snažit se bojovat proti diskriminaci. Ale...! Je však velice důležité, abychom se taky podle toho chovali. Uvedu příklad:

Parta mladých Romů jde na diskotéku, před vchodem se chovají na úrovni opiček a chtějí jít na diskotéku, jasný, že je vyhazovač nepustí. Ale tohle není diskriminace, to stejné udělají i s partou z majoritní společnosti. Pokud nechceme být diskriminováni, nesmíme my sami diskriminovat. Doufám, že jsem byla pochopena. A vzhůru do boje!

Musím se s vámi podělit o zkušenost ze sobotní noci. S partou mladých lidí jsme se rozhodli, že se půjdeme bavit do jednoho z brněnských klubů. Nikdy s námi neměli žádný problém, ale zrovna v sobotu jsme narazili na špatnou náladu vyhazovačů. Jako veselá banda jsme přišli ke vstupu a v tom momentě na nás vyhazovač spustil, že nás nemůže pustit, že je nás naráz moc. Tak jsem se ho ptala, jaký by to mělo smysl, kdybychom tam šli po jednom. Nedokázal mi na to odpovědět. Jeden z naší bandy vytáhl 200,— a řekl panu vyhazovači, že mu to dává na kafe, ať se tak nečertí. Nakonec jsme se probíjovali dovnitř. Asi hodinku jsme se bavili, když kamarád omylem rozbil skleničku s pitím. Přišel vyhazovač s tím, že to bylo naposledy, co nás pustil, že děláme jenom bordel. Já jsem pohotově zareagovala a zeptala jsem se ho, jestli se tu někdy nějaká sklenička rozbila. A on mi odpověděl, že ne. Vědomě mi lhal a přitom se mi díval do očí. Byl mi tak odporný, až se mi z něj zvedl žaludek. Řekla jsem mu, že ty dvě stě ať si nechá, že jsme s ním chtěli vycházet, ale když mi tvrdil, že u nich ještě nikdo skleničku nerozbil, a že my jsme první a jediní, co to udělali, tak jsem se cítila naprosto bezmocná a ponížená. Už bylo i zbytečné s ním dál o tom mluvit a už jsem neměla na to ani chuť. Takže z toho vyplývá jediná věc, když se někde rozbije sklenička, můžou za to cigáni a už nikdy se na žádnou akci nechytají...

Všichni respondenti jsou účastníky skupiny ARA DISKRIMINACIJA! Skupina se zaměřuje na zvýšení informovanosti o tom, co skutečně diskriminace je a není. Informuje o možnostech obrany proti ní a také řeší konkrétní případy diskriminace, a to za spolupráce IQ Roma servisu a veřejné ochránkyně práv.

připravil Gejza Horváth

komentář

Omlouváme se, ale vybrali jsme jiného

SABIR AGALAROV

Určitě víte, že v České republice platí antidiskriminační zákon. Zaměstnavatel musí zajistit rovné zacházení se zaměstnanci a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace. Jsou v něm ošetřené různé pojmy jako přímá diskriminace, nepřímá diskriminace, obtěžování, sexuální obtěžování, pronásledování, pokyn k diskriminaci a navádění k diskriminaci atd. Pokud práci již máte a někdo vás diskriminuje, máme tu možnost obrátit se na úřad práce, inspektorát práce a nakonec k řecké bohyni spravedlnosti Diké.

Ve skutečnosti máme právo jen křičet nahlas, že „TO JE DISKRIMINACE“. Zpět ale dostaneme většinou tichý výsměch, anebo k tomu vůbec nedojde... Diskriminace totiž začíná ještě dřív než máme nějakou práci. Ta začíná již při jejím hledání. Automatické e-mailové odpovědi neuvádějící důvod odmítnutí všichni známe: „Omlouváme se, ale vybrali jsme uchazeče, který lépe odpovídá našim požadavkům. Přejeme Vám hodně štěstí při dalším hledání.“

Duchaprázdný přístup, standardizované postupy naprogramovaných (zformátovaných) pracovníků z personálních oddělení, dementní otázky typu „řekněte nám pět svých dobrých a pět špatných vlastností“, vše osobně pokládám za diskriminaci a postupy, vůči nimž v každé normální duši vzniká odpor a nechutí práci hledat dál. Vlastnosti, které jsou dnes požadované, jsou dravost, hravost, povrchní sebevědomí snoubící se se schopností vlézt do prdele každému nadřizenému, úsměv (podobný smajlíku z fejsbuku) a samozřejmě dobrý český původ bez jakýchkoli jazykových nebo pigmentačních odchylek.

Pak přichází únava a my se skloněnou hlavou, uchvácení existenciálním strachem, jdeme na pracovní úřad požádat o práci, kde nám špatně placená paní ráda řekne, že „proti takovým jako vy se náš stát brání“. Česká republika má antidiskriminační zákon na pracovišti, jenže my jeho sílu neznáme, protože často nemáme šanci práci získat. Přejí Vám hodně štěstí při hledání práce, ještě lépe při jejím vytváření a také příjemné čtení...

O Roma vakeren

Jeho jednotlivé relace
lze zpětně vyhledat v archivu textů
na www.romove.cz

Chcete přispívat na naše anketní stránky?

Ozvěte se na rhango@volny.cz,

nebo přímo šéfredaktorovi

na romanhango@gmail.com.

Bylo nebylo...

Za devatero horami a devatero řekami žila romská dívka jménem Klára, která si snila svůj krásný sen o škole a o práci.

Pocházela z rodiny, kde oba rodiče pracovali. Maminka byla zaměstnána v jedné luxusní restauraci. Po nějaké době ji povýšili, takže vedla skoro celý její chod. Maminku práce neskutečně bavila a dělala ji s láskou. Klářin otec podnikal. Vlastnil firmu na výrobu kožených kabelek a peněženek. Rodina si žila lépe než jejich neromští sousedé. U nich doma to bylo jako v nějakém americkém filmu. Klára měla všechno, na co si vzpomněla. Od značkového oblečení až po ten nejnovější dotykový telefon.

Už jako dítě si Klára přála být kadeřnicí a mít vlastní salon. Přihlásila se tedy na obor kadeřnice a první půlrok studovala školu s velkým nadšením. Doma měla veškeré vybavení a začala stříhat rodinu a svoje kamarádky. Po skončení 1. ročníku měla Klára ve studiu pokračovat, ale nestalo se tak. Během studia totiž poznala partu nových kamarádek, pod jejichž vlivem se začalo měnit její chování vůči rodičům a také přístup ke škole. Kamarádky ji seznamovaly s chlapci o několik roků staršími a Klára začala s jedním z nich chodit. Její bláznivé zamilování do romského muže, o kterém mnoho nevěděla, bylo hlavním důvodem, proč školy zanechala. On měl dítě a ženu, se kterou už dávno nežil. Klára byla jen jednou z dalších, které se rozhodl sbalit.

Rodiče Kláry byli ze vztahu nešťastní a radili ji, že prvotní je škola, že ji musí dokončit a potom si bude moct otevřít svůj vysněný salon. Může se stát skvělou kadeřnicí a motivovat další Romky k tomu, že všechno jde, když se člověk snaží a chce. Klára však do 2. ročníku nenastoupila. Měla svoji hlavu a potají se dál scházela se svým milým. Sliboval jí, že spolu budou žít jako v ráji. Klára netušila, že nemá práci a žije u svých rodičů. Otěhotněla, když jí bylo 16 a jemu 24 let.

Klářina rodina se stala terčem posměchu svého okolí. Celá komunita o nich mluvila jako o fajnové rodině, která ani své vlastní dítě nedokáže vychovat, natož je udržet ve škole.

Klára porodila dcerku Nikolu, o kterou se jako svobodná matka stará a vychovává ji s podporou svojí maminky a babičky. Bydlí u svých rodičů a je na nich závislá. Lituje, když vidí mladé dívky svého věku, které se mohou věnovat škole a svým zájmům.

Když byly Nikolce 3 roky, začala Klára chodit do práce a stala se soběstačnou. Časem si našla i přítele, se kterým si rozumí a je s ním šťastná.

Kolikrát jsme již slyšeli podobný příběh o mladé romské dívce, která se zamilovala, nedokončila střední školu, měla v nezralém věku dítě a rezignovala na své původní sny?! A to Klářin příběh má vlastně pozitivní konec. Ne každý má však takové štěstí jako Klára a najde odpovídající podporu v rodinném zázemí.

Na závěr bych chtěla říct všem romským dívkám a ženám, aby nespěchaly do rodinného života. Aby se opravdu ujistily, zda to je to, po čem touží. A popřála bych jim, aby byly silné tam, kde jsou nejslabší. Aby našly lásku k sobě samým a sílu začít měnit svůj život. **Veronika Kačová**

Nasom rasista, kajča...

Sako prindžaras kala lava, so phenen o gadže, sar vakeren pal amende. Talam sako Rom džanel, so peske jon duminen: „Phageren peskere khera, na kamen te kerel buťi...“ Amen o Roma oleha imar sikhľiľam te dživel.

Pal o denašle avka tiž vakeren. E dar, kas naprindžaras, e dar pal peskere famel'iji, palo čhave.

Ola manuša denašen, bo ke lende hin mariben.

Amaro romano nipos mišto džanel, s'oda hin te rodel kheriben the lačhipen. Ezera berša, so odgel'am andale peskeri phuv dži adadžives prindžaras, so ehin o rasismus the xenofobia le parnendar. Šaj pal'ikeras amara zorake u famel'ijake, hoj chudas paš peste, hoj dživas prekal feder dživipen amare čhavorenge.

Ezera denašle kamen oda tiž. Preačas pre lende te dikhel sar pro ruva, hine manuša sar amen.

Phundravas amare jile, amen le Romen hin baro jilo.

Sem sam savore čak manuša.

Jan Horváth

Podaří se preventistovi Patrikovi vyřešit zločin na ulicích?

Na konci září proběhlo v lokalitách takzvaného brněnského Bronxu natáčení krátkého hraného filmu pod pracovním názvem „Preventista“. Režisér a autor námětu Martin Chlup si za hlavní hrdiny vybral Romy, kteří pracují jako asistenti prevence kriminality. Snímek volně vychází z činnosti preventistů, kteří jsou v něm společně s dalšími neherci obsazeni.

Tvůrci by ve filmu rádi skloubili dramatický příběh s prvky krimi a akčního filmu s dokumentárním pohledem na realitu života Romů v sociálně vyloučených lokalitách, v nichž bují kriminalita a drogová závislost. Premiéra filmu je plánovaná na počátek příštího roku.

Martin Chlup
foto: Pali Bagár

Mikroměsto představí hned čtyři romské autorky

V sobotu 3. října 2015 od 13 do 17 hod. proběhne již třetí ročník série literárních čtení na nezvyklých místech okolí Muzea romské kultury. Během jednoho odpoledne navštíví účastníci čtyři zajímavá místa (Clubwash na ul. Stará, Park Hvězdíčka na ul. Hvězdová, Café In The Ghetto a Muzeum romské kultury, obojí na ul. Bratislavská), kde budou předčítány ukázky z romské literatury. Letos svou tvorbu představí hned čtyři romské autorky z ČR – Irena Eliášová (Mimoň), Jana Hejkrliková (Příbram), Eva Danišová (Česká Třebová) a Iveta Kokyová (Hradec Králové), které pojí sborník současné ženské romské prózy Slunce zapadá už ráno (Knihovna Václava Havla, 2014). Na každém místě se bude číst dvakrát, druhé čtení začíná vždy hodinu po prvním. Mezi jednotlivými čteními je přestávka, během které se návštěvníci stihnou přesunout na další čtení. Akce bude zakončena společným posezením v kavárně Muzea romské kultury Beng! Od 17 hod., které bude provázeno hudbou. Akci podpořilo Velvyslanectví USA v ČR. Vstup je zdarma.

Program / Začátky čtení:

1/ CLUBWASH, Stará 107/27 / 13–14 hod. / Iveta Kokyová: Rodi-

na je jen jedna / Famel'ija hin ča jekh

2/ PARK HVĚZDIČKA, Hvězdová / 13:45–14:45 hod. / Jana Hejkrliková: Moje inkoustová léta

3/ CAFÉ IN THE GHETTO, Bratislavská 65 / 14:30–15:30 hod. / Eva Danišová: Mít někoho svého

4/ MUZEUM ROMSKÉ KULTURY, Bratislavská 67 / 15:15–16:15 hod. / Irena Eliášová: Slunce zapadá už ráno / O kham zadžal imar tosarla

Společné posezení v muzejní kavárně Beng! s hudbou od 17 hod.

Akce Mikroměsto není jedinou aktivitou, kterou Muzeum romské kultury ve vztahu k romské literatuře podniká.

Pravidelně dokumentuje tvorbu jednotlivých romských autorů, v r. 2006 kupř. uspořádalo výstavu o romské literatuře a ústní lidové slovesnosti s názvem Čalo voďi / Sytá duše a v r. 2007 vydalo stejnojmennou rozsáhlou antologii prozaických textů romských autorů z ČR.

Radek Žák

Muzeum romské kultury
foto: Lenka Grossmannová

Výstava sochaře Matěje Holuba v Brně měla velký úspěch

Výstava dřevěných hraček, soch a řezbářských prací pod názvem „...A možná přijede na koze“ byla zahájena vernisáží ve čtvrtek 24. září. Očekávání probuzené názvem výstavy se do posledního písmene naplnilo a autor Matěj Holub na koze skutečně přijel – byla sice dřevěná, ale zase o to barevnější. Výstavu si návštěvníci mohou prohlédnout do 21. 2. 2016. A nejen prohlédnout, výstava je totiž interaktivní. „Děti si mohou pohrát s dřevěnými auty či hračkami a dokonce se povozit i na kolotoči, který je ve výstavě nainstalován. Výstava tedy není pouze k prohlížení, je určena přímo ke hraní,“ upřesnil Radek Žák z muzea.

Výstava představuje průřez celou tvorbou sochaře Matěje Holuba, od volnějších věcí, kterým se věnoval zpočátku, přes pestrou škálu pohyblivých hraček a zvířátek až po interaktivní herní objekty, jakými jsou dřevěný kolotoč či kuličková dráha Oheň. Matěj Holub je osobitý umělec s širokým spektrem umělecké tvorby, při níž uplatňuje svou vynalézavost, fantazii a smysl pro humor, který ocení především děti.

K výstavě je připraven doprovodný program v podobě výtvarných dílen, a to jak se samotným řezbářem, tak také s muzejní lektorkou.

Radek Žák

Muzeum romské kultury

Džanes romanes XIII

Phurikane romane lava – Starodávná romská slova

o phak/phaka
o phiko/phike
e berveři
o kabutaro
e kabutari
o kirmo/kirme
o kiro
koterošni gurumňi
o guruv
o vudud
chmari
e učhal
e kedva
lačhi kedva
e chol'i
chol'amen
o vičiňiben
o bešiben
e phurd
devleskeri phurd
o charo
o chalpos
e chand'i
o chando
e chaňig
e chaňigori
e chasna
te chelavel
e cheroj
te chickinel

křídlo/křídla
rameno/ramena
včela
holub
holubice
červ/červi
mravenec
strakatá kráva
býk
světlo
mraky
stín
nálada
dobrá nálada
zlost
nahněvaný
pozvánka
sešlost, schůze
most
duha
meč
uzel
motyka
krumpáč
studna
studánka
užitek, prospěch
máchat
stehno, kýta
lechtat

Jan Horváth

Dienstbier: Do začleňování by mohlo plynout asi deset mld. z EU

Do sociálního začleňování v Česku by v příštích letech mohlo plynout kolem deseti miliard korun z prostředků Evropské unie. Mohlo by si je rozdělit sedm desítek měst a obcí. Projekty má koordinovat vládní agentura pro sociální začleňování. Novinářům to řekl ministr pro lidská práva Jiří Dienstbier (ČSSD). Podle něj se situace v agentuře po jarních protestech a odchodu dvou pětina pracovníků stabilizuje.

Podle Dienstbiera by se na vznik bytů pro potřebné, vzdělávání, zajištění bezpečnosti či zaměstnávání měly využít peníze ze tří operačních programů – zaměstnanost, věda a výzkum a integrovaný regionální. „Podpora během sedmiletého období, protože některé projekty potrvají déle, by mohla být až deset miliard. To je hrubý odhad, protože prostředky v jednotlivých programech lze pak i přesouvat,“ uvedl ministr.

Takzvaných vyloučených lokalit v Česku přibývá. Za posledních devět let se počet těchto chudinských míst podle analýzy zdvojnásobil ze 300 na 600. Tato ghetta jsou ve 297 městech a obcích, žije v nich až 115 000 lidí. V roce 2006 to bylo 80 000 osob. Podle Dienstbiera se města a obce, které by se do uceleného projektu zapojily, vybírají postupně. Nyní agentura spolupracuje s 36 místy, z nich 28 je připraveno na koordinovaný přístup. Radnice už připravily či připravují strategický plán a projekty. „Nejviditelnější částí koordinovaného přístupu je zprostředkování evropských dotací obcím, které nějakým způsobem chtějí zatočit s chudobou a dalšími problémy. Dřív se zdroje mýjely s plánem a časem. Koordinovaný přístup zajistí, aby na sebe aktivity navazovaly, aby se věci nedělaly v nelogickém sledu,“ uvedl ředitel agentury Radek Jiránek.

Podle Dienstbiera jsou hotové také evropské projekty, které mají agentura zajistit fungování na příštích pět let. Měla by získat 400 milionů Kč. Využije je například na konzultanty v jednotlivých lokalitách.

Agentura je odbor úřadu vlády, spadá pod ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiřího Dienstbiera. Protesty v ní propukly na jaře poté, co ministr odvolal jejího tehdejšího šéfa Martina Šimáčka. Pracovníci usilovali o nezávislost na ministrově úřadu a o samostatnost své instituce, nebo o její podřízení přímo premiérovi. Neuspěli. Sedmadvacet ze sedmi desítek zaměstnanců pak odešlo. Podle Dienstbiera nyní zbývá obsadit čtyři úvazky. Volný je post vedoucího oddělení řízení, experta na projektové poradenství a dvou lokálních konzultantů. Těch s agenturou ukončilo po jarní krizi spolupráci 12.

ČTK

Nejsem rasista, ale...

Všichni známe toto rčení ze strany české majority v souvislosti s životem romské menšiny v ČR. „Nejsem rasista, ale...“, za tím „ale“ si moc dobře umíme představit, co následuje: „Ničíte byty, nechcete pracovat...“

My Romové jsme se s tím už naučili žít, nic nás nedokáže překvapit.

V souvislosti s uprchlíky slyšíme totéž. Strach z neznámého, obavy o vlastní bezpečnost a pohodlí nutí lidi nenávidět tyto chudáky utíkající před jistou smrtí. Náš romský národ ve své historii plné nenávisti, hladu, beznaděje a pronásledování velmi dobře ví a chápe hledání bezpečného domova. Tisíc let od odchodu ze své pravlasti dodnes zažívá na vlastní kůži rasismus a netoleranci bílých. Jen díky vnitřní síle a soudržnosti rodiny přežíváme a snažíme se pro své děti budovat lepší život.

Uprchlíci taktéž chtějí pro sebe a své děti bezpečný domov. Podejme jim pomocnou ruku a otevřme své srdce, je dost veliké i pro ně.

Jsou to lidé stejní jako my.

Jan Horváth

Kaj has, kaj nahas...

Tel o eňa hed'i the eňa paňa dživelas jekh romaňi čhajori, savi pes vičine-las Klara, ehas la šukar suno pal e škola the bu'i.

Avelas khatar famiľija, kaj lakro dad the daj sodujďzene kernas bu'i. E daj kerlas bu'i andre jekh luxusno restauracija. Jekhvar la andre bu'i povyšinde, ta paľis kodoj sa kerlas ča joj. La da e bu'i but bavinelas the kerlas la andal o jilo. La Klarakro dad podnikinelas. Ehas les firma, kaj bikenavelas kožene kabelkici the bukeľara. E famiľija peske dživelas feder sar lengre suseda, save ehas gadže. Ke lende khere oda dičholas sar andro americko filmes. La Klara ehas sa, pre soste peske leperďa. Khatar značkovo grati ži pal o telefonos.

Imar sar ehas čhajori, ta kamelas te avel kadernička, so la avela peskro salonos. Pale škola geľas pro oboris kadernička the peršo jepaš berš pes andre škola lačhes sikhavelas. Khere la ehas sa, so kapolas te strihinel, ta chudľas te strihinel peskra famiľija the peskre kamaraten. Sar dokerďas peršo berš, ta paľis andre dujto berš nagelľas. Sar phirlas andre škola, ta prindžardas neve kamaraten, chudľas te dživel avke sar jon. Ehas pre daj the pro dad nalačhi. Kerlas peske, so kamelas. Lakre kamaratki lake dočhide muršes, so ehas phureder sar joj, the e Klara chudľas leha te phirel. Koda, soske mukhľas e škola, ehas vaš kada, hoj pes zakamaďas andro jekh romano murš, so pal leste nadžanelas nič. Ehas les romňi the čhavoro, imar laha čirlestar nadživelas. E Klara ehas ča aver džuvľi, sava-ke kamelas te diľiňarel o šero.

Lakro dad the daj ehas olestar bibachtale, the phenenas lake, hoj peršo ehin e škola, hoj la mušinel te dokerel the paľis peske šaj phundravel peskro suno – peskro salonos. Šaj pes latar ačhola nekfeder kadernička the šaj motivinel aver romane čhajen. Kada savoro džal, te kamel o manuš. E Klara andro dujto berš andre škola nagelľas. Ehas la lakro šero the počoral peske phirelas peskre piraneha. Phenelas lake, hoj peha dživena andro rajos. E Klara nadžanelas, hoj les nane bu'i, the dživel andro kher maškar peskro dad the daj. Ačhiľas lestar phari, sar lake ehas dešušov berš the leske ehas bišuštar.

La Klarakro dad the daj ehas džene, so len o manuša avri asanas. Savore džene pal lende vakerenas, savi lačhi famiľia oda ehin, so aňi peskra vlastna čha našťi sikhaven, sar pes dživel, the buter sar la te sikhavel te phirel andre škola. La Klarake uľiľas e čhajori, savi pes vičinlas Nikola. Starinelas pes paš late joj korkori, lakri daj the lakri baba. Bešel ke peskri daj the dad, the hiňi pre lende sikhad'i. Bajinel, sar dikhel terne čhajen andre peskre berša, save peske šaj phiren andre škola, the keren koda, so lenge ehin paš o jilo.

Sar ehas la Nikolcake trin berš, chudľas e Klara te phirel andre bu'i, the chudľas god'i. Paľis peske rakhľas muršes, saveha peske ehas zdelas sar joj, the hiňi bachtali.

Kacivar šundľam stejno vakeriben pal e romaňi čhaj, savi pes zakamaďas, nadokerďas e škola, ehas la sig čhavoro, the na birind'a. La Klarakro vakeriben dopelľas lačhes. Na sakones ehin kajsi bacht sar la Klara, the rakhela džene andre famiľija, so lake šegetinla.

So bi kamľomas savore romane čhajorenge te phenel, hoj te nasidľaren andro dživipen. Hoj pes peršo te dodžanen, so kamen. Vinšindomas bi lenge, hoj te aven zorale kodoj, kaj hine slabe. Hoj te rakhen o kamiben andre peste korkore, the zor, kaj peskro dživipen te dživel aver.

Veronika Kačo

Historická událost pro Romy

Konečně nadešel dlouho očekávaný den, který se zapsal nejen do církve, ale i do srdcí Romů. Dne 2. srpna 2015 proběhlo v Měrovicích nad Hanou žehnání vitráže s postavou blahoslaveného Roma – Zeferina Jimenese Mally. Kdo to je Zeferin? Světec, Rom, který pochází ze Španělska. Zahynul jako mučedník v roce 1936, na počátku občanské války, kdy se zastal kněze. Svou víru nezradil ani ve vězení. Blahořečen byl v roce 1997 v Římě pp. Janem Pavlem II.

Veškeré přípravy, dohady i obavy vyústily na slavnostní mši svaté, kterou celebroidl biskup Mons. Josef Hrdlička. Byl to nepopsatelný zážitek. Kostel byl plný lidí, věřících i nevěřících, nejenom z okolních obcí, ale zúčastnili se i Romové ze Slovenska. Příjemná atmosféra, pokoj a rozážená tvář pana biskupa, jeho kázání, to byl balzám na duši. Úsilí a spolupráce pana faráře s romskou komunitou potvrdily, jak je významná spolupráce při napomáhání integraci Romů do společnosti. Je na škodu věci, že nebyla adekvátní pomoc ze strany obce Měrovice nad Hanou. Myslím, že obec, jako státní instituce, by měla vytvářet podmínky pro lepší soužití Romů s většinou společnosti.

Tato událost byla nejenom příležitostí pro spolupráci, ale směřovala i k rovnosti v občanském životě. Spolupráce obce při napomáhání integraci Romů do společnosti je významná a neopominutelná. Díky pomoci faráře patera Pavla Ryšavého a romské komunity, která se podílela i finančně na vitráži s postavou blahoslaveného Roma.

Vše proběhlo dokonale. Jinak to nemohu nazvat. Atmosféra, muzika a zpěv dodávaly krásu a radost ze žehnání vitráže. Všichni přítomní byli uchvázeni krásou vitráže, ale i organizací této události. Romské děti, které ministrovaly, zářily jako andělci. Mimochodem, v obci ministrují pouze romské děti. Je jich hodně, proto se střídají po skupinách. I to svědčí o tom, jak pracuje pastýř s ovečkami. Je vidět, že je to dobrý a obětavý pastýř. Obrovským zážitkem pro mě byl i oběd ve společenství s panem biskupem. Věřím, že Romové nezapomenou na svého jediného světce a v modlitbách se k němu budou přimlouvat.

Klára Pompová

„Hudba vede lidi ke smíru, jsou do ní vloženy emoce a zážitky”

Říká v rozhovoru skladatel, zpěvák a textař Milan Gábor, člen známé hudební skupiny Imperio. Kapela má za sebou několik odehraných úspěšných koncertů a festivalů.

Více o nich můžete najít na jejich webu www.imperio.estranky.cz

Ahoj, Milane, jsi lidem známý jako kapelník skupiny Imperio z Přerova, prozrad' nám, jaké byly začátky vaší skupiny?

Začátky byly asi takové jako u všech kapel. My jsme se spojili, pár kluků, kteří hráli každý v jiné kapele, chtěli jsme začít s něčím novým a s něčím, co je jiné. Možná proto bylo prosazení naší kapely tak těžké.

Je nějaký okamžik během vašeho vystoupení, na který nikdy nezapomenete?

Těch okamžiků, které muzikantovi zůstanou v paměti, je mnoho, ale určitě bych vyzdvihl třeba zážitek z minulého roku, kdy jsme vystupovali na Mezinárodním romském festivalu v Krakově v Polsku. Vytvořili jsme tak krásnou atmosféru, že s námi zpívalo asi pět tisíc lidí. Byl to ohromující zážitek. Vzpomínám taky po vystoupení v olomouckém divadle, kdy nám lidi tleskali ve stoje asi pět minut. A těch zážitků je samozřejmě mnohem mnohem víc.

Jak bys popsal hudbu skupiny Imperio?

Naše hudba je velice energická a temperamentní a určitě si v ní každý najde to svoje, protože hraje rytmu a styly všech žánrů. A hlavně hrajeme to, co nás naplňuje a baví nejvíce.

Jakým způsobem skládáš? Postupuješ krok za krokem, nebo už na začátku víš, kde bys zhruba chtěl skončit a jak by měla výsledná hudba vypadat?

Moje skládání se podobá blbnutí dítěte. Pořád si něco broukám a hvízdám, a když se mi v hlavě uchytí hlavní melodická idea, tak ten kousek melodie uložím do svého mozku. Když je potřeba, tak melodii vytáhnu z hlavy a dotvořím zbytek skladby. Konečnou podobu však tomu dodávají kluci z kapely, kteří mají různé nápady a dotvoří finální aranž. O tom, jak bude píseň vypadat, rozhoduje celá kapela. Ze začátku většinou nemám ani ponětí,

jak bude skladba vypadat, ale těší mě, když se píseň podaří a navíc, když se líbí.

Pověz nám, kdy se v Tobě probudila láska k hudbě?

Mě hudba bavila a zajímala od malička a vřdycky jsem záviděl klukům, kteří hráli v kapelách a obdivoval jsem je. Aktivně jsem se do muziky zapojil až v pozdějších letech, bylo mi skoro 30 let. Jsem rád, že jsem měl tu příležitost přidat se k šikovným klukům a dělat to, co mě nesmírně baví a naplňuje.

Jsou pro Tebe podstatnější texty, nebo radši melodie?

Já myslím, že text je velice důležitý, ale samotnou píseň a hit tvoří melodie. Ale dobrá skladba musí mít obojí.

Máš v hudbě přehled, obdivuješ nějaké hudební vzory, podle čeho si je vybíráš?

Vzory jako takové nemám, na druhou stranu se mi líbí hodně odlišná hudba. Rád si poslechnu například pana Gondolána, hodně se mi líbily Kale a obdivoval jsem například Zuzanu Navarovou. Rád si také poslechnu halgát, čardáš anebo krásný swing. Od mládí miluju Glorii Estefan.

Vrat' me se spolu na začátek, když si vzpomeneš na své dětství, jaké bylo, jak vás rodiče vychovali?

Mé dětství bylo asi takové jako u většiny mých vrstevníků. Nikdy jsme neměli k rozhazování, žili jsme skromně a moji rodiče mě vždy vedli, a ne jen mě, ale i mé bratry, k tomu, abychom se chovali slušně, byli pracovití, abychom se více učili a abychom žili řádným a spořádaným životem. Já si myslím, že se jim to docela podařilo,

i když žádný svatoušek nejsem.

Řekni nám něco o Svých silných stránkách?

Jsem docela tvrdohlavý člověk, a proto, když se pro něco rozhodnu, jdu si za tím většinou hlava nehlava. Jsem člověk, na kterého se má rodina, přátelé a kamarádi mohou kdykoliv a s čímkoliv obrátit.

Co bys poradil komukoli, kdo má zájem se začít věnovat hudbě, co je k tomu potřeba? Co vše musí mladý umělec udělat, aby se prosadil?

Hudba vede lidi ke smíru a k přátelství, jsou do ní dávány emoce a zážitky, proto bych radil všem, aby si k hudbě našli cestu a nevzdávali se po mnohých neúspěších. Samozřejmě bych doporučil hudební vzdělání, to každému muzikantovi pomůže k jeho prosazení. Myslím si, že nejdůležitější je to, aby se člověk cítil šťastný a aby byl sám se sebou spokojený, a zbytek přijde.

Máš nějaké motto, kterým se v životě řídíš...?

Já říkám, že každý může dosáhnout svého, když to opravdu chce a jde si za tím. A pak mě baví motto, že bez práce nejsou koláče. (směje se)

Jaké jsou Tvé plány do budoucna s hudbou?

Chtěli bychom udělat nové CD, které by si našlo cestu k více posluchačům, takže teď máme docela dost práce s tvorbou textů a skládáním. Další naše plány jsou objet co nejvíce festivalů, musím říct, že letos si nás diváci docela užijí, protože na pár festivalech vystoupíme. Mimo jiné jsme vystupovali na Mezinárodním festivalu v německém Stuttgartu, nebo třeba na International Gypsy Fest v Bratislavě a na festivalu, který pořádala paní Ida Kellarová.

A poslední otázka, když zavřeš oči a ponoříš se do tmy, kde se nacházíš?

To je velmi složitá otázka, protože já jsem člověk mnoha snů, a proto budu směřovat odpověď do hudební branže. Takže, když zavřu oči a ponořím se do tmy, nacházím se na krásném obrovském Open Festivalu, na kterém vystupujeme v hlavním čase jako největší hvězdy a před námi stojí 50 tisíc diváků!

rozhovor vedla Veronika Kačová
foto: Vojtěch Mucha

Mimoni v Brně

Je to tak, Mimoni se objevili v Brně v období letních prázdnin na dvorku jednoho z domů v Bratislavské ulici. Vše se událo poté, co terénní pracovníci neziskové organizace IQ Roma servis, v rámci rozjezdu komunitní práce ve městě Brně, oslovili tamní nájemníky s nabídkou zvelebení jejich společného prostoru. Část nájemníků tato nabídka

zaujala a byli ochotni spolupracovat, jednalo se především o rodiny s dětmi, které prázdný dvorek užívaly. Po několika schůzkách, domluvách, plánování a shánění potřebného materiálu se děti rozhodly, že chtějí mít na dvorku nové kamarády Mimone. V průběhu dvou komunitních setkání se na dvoře intenzivně pracovalo na výrobě Mimoňů,

laviček, stolku, pískoviště a bedny na hračky. Děti pomáhaly, bavily se, hrály si a měly především radost z toho, co se na dvorku děje. Jejich rodiče se snažili a pracovali na tom, aby všichni společně měli kde trávit volný čas. Finanční částka, kterou investovaly rodiny, pokryla potřeby pro natření výrobků. Vyřazené palety a pneumatiky, ze kterých byly výrobky vytvořeny, jsme získali od oslovených firem zdarma. Když byla práce dokončena a Mimoni stáli na dvorku, konalo se společné večerní grilování. To vše se podařilo díky tomu, že se spojili lidé, kteří měli chuť, energii a čas udělat něco pro sebe a své blízké. Přejeme jim hodně příjemně strávených chvil na dvorku plném Mimoňů, se kterými je vždycky zábava. Pokud máte pocit, že i vy a Vaši sousedi byste chtěli něco udělat v domě, ve kterém bydlíte, nebojte se nás oslovit v IQ Roma servis, rádi Vás ve Vašem domě navštívíme.

Marie Giňová
IQ Roma servis, o.s.

Povídka: Zázrak

Jednoho slunečného dne jsme se vraceli domů z dovolené. Moc dobře si vzpomínám, jak máma musela neustále zastavovat, protože jsem opakovaně zvrátil a celkově jsem se cítil zle. Příčinou mého stavu byla nevyčísitelná nemoc, nádor na plicích. Rodiče se denně modlili k Bohu, ať se stane zázrak, který by mě uzdravil. Já jsem tomu už nevěřil. Moc dobře jsem věděl, že mi doktoři nedávají žádnou šanci. Rodiče ke mě byli milí a hodní, pořád se mi věnovali. Jednou se ale zcela změnili. Už mi neprojevovali tolik pozornosti. Byli nervózní a neustále o něčem přemýšleli. Dokonce mezi sebou přestali komunikovat. Nechápal jsem tu náhlou proměnu. Při večeři jsem si dodal odvahy a na změnu v jejich chování jsem se zeptal. Očividně se jim do toho vůbec nechtělo, ale nakonec s těžkým srdcem spustili. Pověděli mi, že si mě vzali z dětského domova do výchovy, když jsem byl ještě malinké miminko. Všechno mi chtěli říct už dávno, ale stále čekali na ten správný okamžik. A bohužel čekali tak dlouho, až už bylo pozdě. Před pár dny se dozvěděli o smrti mých biologických rodičů. Moc se mi omlouvali, že mi jednou provždy znemožnili se s nimi setkat. Nevěděl jsem, co na to mám říct.

A nevěděl jsem ani to, jestli mě trápí víc, že jsem adoptovaný, anebo to, že jsem nepoznal vlastní rodiče. Odešel jsem do svého pokoje. Ležel jsem na boku a přemýšlel. Opět mi bylo zle a těžce se mi dýchalo. Najednou jsem uslyšel zcela zřetelné kroky v mém pokoji. Myslel jsem si, že to je mamka, ale po chvíli i s otcem právě vešla do pokoje. Docela mě ty kroky vyděsily. Neměl jsem náladu se jim o tom svěřit. Rodiče se mi ještě jednou omluvili a šli spát. Po chvíli jsem opět zaslechl kroky a tentokrát se k nim přidal i pláč. Otočil jsem se, ale nikoho jsem neviděl. Nakonec jsem usnul. Následující den se můj stav velice zhoršil. Odvezli mě do nemocnice. Cítil jsem, jak mi pomalu ubývají síly. Lékaři mi již nedokázali pomoci. Maminka plakala. Prosila je, aby ještě něco zkusili. Marně se jí snažili vysvětlit, že už žádná pomoc není. Nakonec jí dali uklidňující injekci, po které usnula. Táta byl silnější. Seděl vedle mě a držel mě za ruce. Stále mi dodával odvahy, že to zvládnou a přežiju to. Usmál jsem se na něj. Kéž by měl pravdu, pomyslel jsem si. Po pár hodinách jsem byl ještě unavenější než kdy předtím. Chtěli naše poslat domů, aby si odpočinuli, ale ti raději zůstali přes noc v čekár-

ně. Zůstal jsem v pokoji sám a začaly se mi přivírat oči. Bránil jsem se tomu. Cítil jsem, že pokud je zavřu, tak už je nikdy neotevřu. Únava mě nakonec přemohla a já usnul. Navždy. I přesto jsem zcela zřetelně slyšel hlasy muže a ženy. Ale nikoho jsem neviděl. Hlasy byly čím dál zřetelnější. Kroky se blížily směrem ke mně. Uviděl jsem dvě světla. Jedno vyzařovalo nad nějakou cizí ženou, která stála u mé postele a druhé nad mužem, který stál vedle ní. Usmívali se na mě. Položili mi ruce na hrudník a pak zmizeli. Po chvíli jsem znovu uslyšel hlasy. Ale tentokrát to byli doktoři a sestry. Volali, že mě ztratili, ať okamžitě zavolají mé rodiče. Než stačili rodiče vejít do pokoje, otevřel jsem oči a posadil jsem se. Doktoři mě vyšetřili a s úžasem konstatovali, že nádor z plic zmizel. Po několika vyšetřeních si tím byli opravdu jistí. Stal se opravdický zázrak. Nikdo to nechápal. Táta mi podal fotografii, na které byli mí praví rodiče. A já poznal obličej muže a ženy, kteří mě navštívili v mé smrti, když už jsem byl na druhém břehu. Pochopil jsem. Tím, jak mi položili ruce na hrudník, mě uzdravili. To oni mi dali život před sedmácti lety a nyní mi ho dali znova.

Emilka Kačová

Romský stan – Romaňi cercha

Cestou do Prahy na Letnou jsem přemýšlela nad tím názvem, který spojuje tuto jedinečnou kulturní akci. Obsah této akce je zaměřen nejen na romskou kulturu, ale i na vzdělávání a akce pro děti. Mimo to také workshopy, prezentace romských filmů a výstav, nechyběla ani ochutnávka romské kuchyně. Muzeum romské kultury si připravilo výstavu o genocidě Romů za 2. světové války. Návštěvníci měli opravdu z čeho vybírat.

Hlavním smyslem projektu je vytvoření přátelského prostoru pro setkání občanů s romskou kulturou a pro hlubší úvahu o příčinách častých nedorozumění mezi Čechy a Romy.

„Akce se určitě vydařila. Zrušili jsme jen čtvrté koncerty, které jsme pak v pátek nahradili. Byla vichřice a bylo nebezpečné lidi nechat vevnitř. Stan se potřhal a hrozilo, že se zhroutí,“ říká jeden z organizátorů Adam Pospíšil. Dvoudenní zajímavý program se konal 17.–18. září 2015 v Praze na Letné.

Projekt byl realizován za finanční podpory Úřadu vlády České republiky a Rady vlády pro národnostní menšiny. Záštitu nad akcí převzal starosta Prahy 7 Jan Čížinský.

Veronika Kačo
foto: Barka Fabiánová

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

Program na říjen 2015

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDELI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

STÁLÁ EXPOZICE Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie po současnost na ploše celého jednoho muzejního patra (350m2). V šesti sálech zhlédnete unikátní sbírky, umělecká díla i filmové dokumenty, to vše za doprovodu romské hudby. Expozice je vhodná pro děti i dospělé, vhodně doplňuje učivo základních a středních škol.

Pro skupiny – nutná rezervace:
pruvodce@rommuz.cz, tel. (+420) 545 581 206

AKTUÁLNÍ VÝSTAVY A AKCE

Martin Holub řečený řezbář Matěj

...a možná přijede na koze

Srdečně zveme na zahájení hravé výstavy dřevěných soch, loutek a dekorativních hraček profesionálního řezbáře Martina Matěje Holuba z Horních Chvatlin na Kolínsku, osobitého umělce s širokým spektrem umělecké tvorby, při níž uplatňuje svou vynalézavost, fantazii a smysl pro humor. 24. 9. 2015–21. 2. 2016

doprovodný program k výstavě:

22. 10. 2015 10:00–16:00 hodin – Výtvarné dílny s řezbářem v prostorách výstavy

11. 10. 15:00 hodin – Nedělní výtvarná dílna pro děti s lektorkou v prostorách výstavy a dětském ateliéru, z níž si každý odnese svůj vlastní výrobek.

Pro rezervaci místa na výtvarných dílnách kontaktujte lektorské oddělení: lektor@rommuz.cz, tel.: 545 214 419. Počet míst je omezený.

FILMOVÉ ČTVRTKY

Pravidelná promítání snímků s romskou tematikou. Po projekci vždy následuje diskuze s hostem. Vstupy zdarma.

Anna Babjárová:
...A MOŽNÁ PŘIJEDE NA KOZE
(ČR, 2015, 30 min) v Moravské zemské knihovně

22. 10. 18:00 hodin

Snímek z produkce Muzea romské kultury o řezbáři Martinu Matěji Holubovi připravený ke stejnojmenné výstavě. Následuje debata s M. Holubem.

DALŠÍ AKCE

Místa paměti: Příběhy Brna

Komentovaná prohlídka okolím muzea v podání novinářky A. Sigmund Herákové a historika M. Schustera, pořádaná ve spolupráci s TIC Brno v rámci Roku smíření. Z důvodu omezené kapacity je nutná rezervace účasti prostřednictvím formuláře na www.roksmireni.cz. Sraz před Muzeem romské kultury, Bratislavská 67

3. 10. 10:00 hodin

MIKROMĚSTO – série autorských čtení

3. ročník série literárních čtení na nezvyklých místech okolí Muzea romské kultury. Během jednoho odpoledne navštívíte čtyři zajímavá místa, kde budou předčítány ukázky z romské literatury. Letos svou tvorbu představí čtyři autorky, které pojí sborník současné ženské romské prózy Slunce zapadá už ráno (2014). Akci podpořilo Velvyslanectví USA v ČR. Vstup zdarma.

3. 10. 13:00–18:00 hodin

1/ CLUBWASH, Stará 107/27 / 13:00–14:00 • Ivetta Kokyová: Rodina je jen jedna / Fameľija hin ča jekh

2/ PARK HVĚZDIČKA, Hvězdová / 13:45–14:45 • Jana Hejkrliková: Moje inkoustová léta

3/ CAFÉ IN THE GHETTO, Bratislavská 65 14:30–15:30 • Eva Danišová: Mít někoho svého

4/ MUZEUM ROMSKÉ KULTURY, Bratislavská 67 15:15–16:15 • Irena Eliášová: Slunce zapadá už ráno / O kham zadžal imar tosarla

Společné posezení v muzejní kavárně Beng! s hudbou 17:00

Sledujte Muzeum romské kultury i na facebooku

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

www.rommuz.cz

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

MIKRO MĚSTO

BRNO | so 3. 10. 2015 | 13.00–18.00

CLUBWASH | PARK HVĚZDIČKA
CAFÉ IN THE GHETTO
MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Série literárních čtení na zajímavých místech okolí Muzea romské kultury. Jedno odpoledne – čtyři zajímavá místa – čtyři romské autorky – dvě opakování. Celá akce bude zakončena společným posezením v muzejní kavárně Beng! s hudbou.

Vstup zdarma

Akci podpořilo Velvyslanectví USA v ČR

PROGRAM I ZAČÁTKY ČTENÍ

1 CLUBWASH Stará 107/27 Iveta Kokyová: Rodina je jen jedna / Fameľija hin ča jekh	13.00, 14.00
2 PARK HVĚZDIČKA Hvězdová Jana Hejkrliková: Moje inkoustová léta	13.45, 14.45
3 CAFÉ IN THE GHETTO Bratislavská 65 Eva Danišová: Mít někoho svého	14.30, 15.30
4 MUZEUM ROMSKÉ KULTURY Bratislavská 67 Irena Eliášová: Slunce zapadá už ráno / O kham zadžal imar tosarla	15.15, 16.15
Společné posezení v muzejní kavárně Beng! s hudbou	17.00

Kdo by okolí muzea zajímal více, může se připojit již od 10.00 hodin na komentovanou prohlídku **Místa paměti: Příběhy Brna** v podání novinářky A. Sigmund Herákové a historika M. Schustera. Akce je pořádána ve spolupráci s TIC Brno v rámci Roku smíření.

Místní rezervace na: www.roksmireni.cz

Začátek prohlídky: 10.00h, Muzeum romské kultury, Bratislavská 67

POZVÁNKA NA KONFERENCI

„(NE)DISKRIMINACE ROMSKÉHO ETNIKA V ČESKÉ REPUBLICCE“

4. LISTOPADU 2015

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY BRATISLAVSKÁ 67, BRNO

9.30 - 10.00	Prezence
10.00	Úvodní slovo, Anna Šabatová, veřejná ochránkyně práv
10.10 - 10.30	Představení projektu „Hledejme společně novou cestu!“ a výstupů výzkumného šetření na téma „Romská žena – identita, role a postavení“ , Kateřina Hodičká a Martina Hynková, Genderové informační centrum NORA
10.30 - 10.50	Vzdělávání Romů v České republice , Petra Bandouchová, Muzeum romské kultury
10.50 - 11.10	Ze školy na trh práce: individuální strategie mladých Romů , Jana Válková, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity a Genderové informační centrum NORA
11.10 - 11.30	Gender a etnicita očima učitelů , Helena Franke, Otevřená společnost
11.30 - 11.45	Přestávka na kávu
11.45 - 13.15	Panelová debata „Jak ven ze slepé uličky aneb situace romského etnika v ČR 26 let po Sametové revoluci“ Jana Horváthová, Muzeum romské kultury (moderace) Lucie Obrovská, Kancelář veřejného ochránce práv Radek Jiránek, Agentura pro sociální začleňování Helena Kríštofová, Magistrát města Brna Ivona Parčiová, IQ Roma servis Miroslav Žima, Drom
13.15 - 14.00	Oběd
14.00 - 14.30	Premiéra dokumentárního filmu Zuzany Dubové o rolích romských žen
14.30 - 15.00	Diskuse
15.00	Ukončení konference

Registrace na konferenci probíháji do **21. října 2015** na stránkách: www.hledejmespolecnenovoucestu.cz/konference

HLEDÁME NOVÉ ZAJÍMAVÉ LIDI PRO

TELEVIZNÍ A FOCENOU REKLAMU

se ven

Sven Management s.r.o.
www.svenmanagement.cz

HLEDÁME!

Lidi bez výbojnosti, výbojnosti, výbojnosti, etnického přeznamenání, kteří jsou čestnými zjevnými

NEVYBÍRÁME!

Čestné zjevné přeznamenání, NEVÁHEJ!

Nezaměstnávají se do společnosti, zjevné přeznamenání

Nabídka inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)
1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)
1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)
menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25 %
žádosti o inzerci na mail: holomkova@srnm.cz

S R N M

Společenství Romů na Moravě
Romano jekhetaniben pre Morava

Adresa redakce

Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srnm.cz

číslo účtu:
2300661977/2010

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100,– Kč + poštovné.

Objednávky na: 545 246 673
nebo: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos podporuje

Ministerstvo kultury České republiky

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154.

Redakce: Sabir Agalarov (šéfredaktor) romanohangos@gmail.com; Alica Heráková, Jan Horváth-Döme, Karel Holomek. Sazba: Radim Šašinka. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Roman Čonka, Prešov; Alica Heráková, Brno; Drahomír Radek Horváth, Děčín; Ivona Parčiová, Brno; Barbora Antonová, Brno; Margita Racová, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz.

IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010. Tiskne: Samab press group, a.s, Cyrillská, Brno. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.